

Oslo, 15.10.2024

Høringsinnspill til statsbudsjett 2025:

Øk støtten til menneskerettighetsforsvarere

Helsingforskomiteen er glad for at støtte til russiske menneskerettighetsmiljøer prioriteres i statsbudsjettet, men ønsker en sterkere økning opp mot Russland og at ikke svært utsatte naboland glemmes. Kampen om demokrati og menneskerettigheter står nå i Europa og Sentral-Asia.

[Russland - kap. 118, post 76](#)

Et fortsatt levende russisk sivilsamfunn til tross for regimets grove undertrykkelse, er avgjørende for et fritt og demokratisk Russland i fremtiden. Ved å bidra kraftfullt med støtte til dette, viser Norge at vi tar på alvor demokratiske verdier, betydningen av vårt nabolag og at et fremtidig demokratisk Russland vil leve i fredelig sameksistens med sine naboland. Støtten til sivilsamfunnet er en investering i sikkerhet.

Helsingforskomiteen kjenner godt til situasjonen. Russisk sivilsamfunn og frie medier er under press fra eget regime, men også økonomisk. Arbeidet som i stor grad må finne sted i skjul i Russland eller i eksil, mottar betydelig mindre støtte enn før, både fordi deres identifisering som "utenlandske agenter" gjør pengebidrag komplisert og fordi donorer prioriterer russiske formål lavere. Det er skapt et bilde av at russiske sivilsamfunnsorganisasjoner ikke lenger er i stand til å gjennomføre prosjekter og aktiviteter av betydning for befolkningen. Dette kan vi avkrefte. Det er et mylder av menneskerettighetsforsvarere, lhbtqi-aktivister, miljøaktivister og journalister som gjør et solid arbeid under svært vanskelige forhold. De bidrar til å skape tro på fremtiden, ved å yte bistand til enkeltpersoner, forsvare ofre i russiske domstoler og imøtegå propaganda med sann informasjon.

Vi er glade for at støtten til russiske sivilsamfunn har fått en egen post etter at mange andre formål i tidligere budsjetter har blitt ugjennomførbare. Men behovene er uendelig mye større. Vi ber om at posten styrkes med ytterligere 20 millioner kroner.

[Europa og Sentral-Asia - kap. 159, post 71](#)

Nok en gang reduseres i støtten til sivilsamfunnet i Europa og Sentral-Asia. En rekke land i Russlands nabolag er utsatt for sterkt press og påvirkning fra Russland, slik som Belarus, Georgia, Armenia, Aserbajdsjan, Tadsjikistan, Kasakhstan, Kirgisistan og Moldova (som dekkes under Ukrainas naboland). I lys av den dramatiske utviklingen de siste fire årene, kan det å redusere støtten øke risikoen for befolkningen, og også for de europeiske nabolandene. Sivilsamfunnet er den siste skanse av selvforsvar, som kan motvirke propaganda og fastholde engasjementet for demokratiske friheter og rettigheter.

Nedgang i støtten kan undergrave det viktige arbeidet Norge gjør gjennom blant annet Nansen-programmet. Dessverre ser vi en nærmest synkron nedgang i den økonomiske støtten til denne regionen fra flere land og donorer som tidligere var på banen. Behovene for støtte er likevel store i dette området. Her må Norge kjenne sin besøkelsestid og være med å støtte sivilsamfunnet og andre

forsvarere av demokrati og menneskerettigheter.

Vi ber som et minimum om at kuttet reverseres og at posten prisjusteres. Vi ber fortrinnsvis om en betydelig styrking av regionbevilgningen til Europa og Sentral-Asia.

Ukraina - kap. 159, post 73

Det er kommunisert fra regjering og Storting at Norge skal fortsette å øke støtten til Ukraina gjennom Nansen-programmet. Bevilgningen som ble kunngjort av regjeringen i forkant av budsjettfremleggelsen forlenget den økonomiske støtten til Ukraina til 2030 og kunngjorde et "gulv" på 15 mrd. kr årlig til Ukraina. Inneværende års støtte til Ukraina oppgis til rundt 27 mrd. kr. Vi forstår at meningen er å gi tilleggsbevilgninger utover de budsjetterte 15 mrd. kr.

Støtten til Ukraina må økes vesentlig. Behovene er enorme, ikke minst på grunn av den vanskelige situasjonen på fronten. Norge har større økonomiske muligheter enn andre land og har dessuten fått ekstra inntekter som følge av Russlands fullskala invasjon. Vi bør yte etter evne – og behov.

I tillegg til den militære støtten til den ukrainske staten, trenger sivilsamfunnet mer støtte, blant annet for å fremme demokratiske institusjoner, motvirke korrupsjon, men også for å styrke arbeidet med dokumentasjon av brudd på menneskerettighetene og internasjonale kjerneforbrytelser.

Nærings- og forskningssamarbeid bør også støttes. Norsk-ukrainsk handelssamarbeid er viktig for gjenoppbygging og utvikling av Ukraina. Norsk-ukrainsk forskningssamarbeid bidrar til å styrke kunnskapsgrunnlaget som må til for effektiv hjelp til Ukrainas frihetskamp.

Vi foreslår en tredobling av støtten til Ukraina i budsjettet for 2025.

Kvoteflyktninger - kap. 153, post 70

I budsjettdokumentet beskrives Norge som en vesentlig bidragsyter og støttespiller for mennesker på flukt. Regjeringen har endret ordningen med å gi ukrainere kollektiv beskyttelse. Samtidig foreslår den å kutte fra 1000 til 200 kvoteflyktninger i 2025. Begrunnelsen er de store utgiftene Norge har med å håndtere ukrainske flyktninger.

Det er urimelig at disse utgiftene fører til at Norges bidrag til å ta imot flyktninger gjennom FN-systemet reduseres. 200 mennesker er en dråpe i havet i en verden som er preget av konflikter og store menneskemengder på flukt. Vi minner om at FNs Høykommisjonær for flyktninger har bedt Norge ta imot 5000 kvoteflyktninger. Helsingforskomiteen er skuffet over det dramatiske kuttet som rammer mennesker med behov for internasjonal beskyttelse.

Vi foreslår å reversere kuttet og øke rammen slik at vi kan ta imot 3000 kvoteflyktninger.

Menneskerettigheter - kap. 152, post 70

Regjeringen foreslår å kutte i støtten til menneskerettigheter grunnet omprioritering til Gaza, humanitær nødhjelp og klimatilpasning. Men vi vil argumentere for at støtten til menneskerettigheter ikke bør reduseres for å finansiere bidrag på andre områder. I en situasjon hvor tilliten mellom land og tiltroen til en internasjonal regelstyrt verdensorden er sterkt svekket, er menneskerettighetsforsvarere førstelinjeforsvar for demokrati og menneskerettigheter.

Helsingforskomiteen mener derfor vi må øke støtten til arbeidet deres, og ikke redusere den. Vi foreslår å reversere kuttet og øke støtten med 20 mill. kr.

Vi ber også om en økning i støtten til FNs Høykommissær for menneskerettigheter (post 71).

Sivilsamfunn - kap. 170, post 70

Regjeringen foreslår å redusere støtten til sivilt samfunn i utviklingsland. Begrunnelsen for å redusere støttet er den samme som for kuttet til menneskerettigheter. Men det er feil sted å kutte. Et sterkt sivilsamfunn er en forutsetning for demokratisk utvikling i landene som mottar norsk bistand. Derfor ber vi som et minimum om å opprettholde posten på nivå med inneværende år, og justere den opp i tråd med prisvekst.